

Butlletí

**Societat Catalana
de Neurologia**

setembre/desembre 2003. NÚM. 17. www.scn.es

SUMARI

1. Presentació
2. Editorial
3. Agenda
4. VIII Reunió Anual SCN
5. Convocatòria Beca Uriach
6. Renovació Càrrecs Junta
7. Entrevista al Dr. Blesa
8. Malalties neurològiques
poc freqüents
9. Membres d'honor
10. Fem Història
11. Notificació canvi dades

MEMBRES D'HONOR Dr. Josep Maria Aragonès Ollé, Dr. Lluís Barraquer Bordas, Dr. Josep Maria Grau i Veciana, Dr. Vladimir Hachinski, Dr. Lluís Montserrat Obiols, Dr. Joan Obach Tuca, Dr. Carlos Oliveras de la Riva, Prof. Ciril Rozman

JUNTA

President	Dr. Rafael Blesa González
Vice-president	Dr. Jaume Coll Cantí
Secretària	Dra. Pilar Sanz Cartagena
Tresorer	Dr. Ramon Reñé Ramírez
Vocals	Dr. José Álvarez Sabin Dr. Josep M. Martínez Pérez

EDITOR BUTLLETÍ Dr. Jaume Coll Cantí

SECRETARIA Suport Serveis, Calvet, 30, 08021
Barcelona. Tel.: 932017571, Fax: 932019789,
Correu-e: scn@suportserveis.com

PRESENTACIÓ

Benvolguts amics,
Benvolgudes amigues,

Aquest és el darrer butlletí de l'any 2003. Us informem que la presentació de les guies mèdiques, juntament amb el Departament de Sanitat, queda ajornada pel 2004 ja que el procés d'actualització, traducció i correcció s'ha allargat més del desitjat. Una altra activitat que hem cregut oportú ajornar són les sessions científiques i de presentació de casos clínics. Recordareu que el format que vàrem decidir era el de realitzar-les en les diferents províncies de Catalunya. La primera estava prevista pel mes d'octubre del 2003, però per qüestions organitzatives s'ha decidit celebrar la primera sessió, a Tarragona, el proper mes de juny, amb la col·laboració del Dr. Romà Massot. En el proper butlletí hi detallarem el programa.

La col·laboració que hem iniciat amb diverses associacions de Malalties Neurològiques poc Freqüents, per crear la Federació, segueix endavant. Les associacions que, en principi, formaran la Federació, són les associacions de: siringomièlia, neurofibromatosi, malalties neuromusculars, malaltia de Huntington, atàxies hereditàries, distonia i malalties vasculares cerebrals. La nostra societat formarà part d'aquesta Federació com a Consell Assessor, representat per la Junta Directiva.

D'altra banda, us informem que el programa de la VIII Reunió Anual de la SCN ja està pràcticament acabat. Tornem a Andorra els dies 25, 26 i 27 de març de 2004. Com que cada any veniu més persones, cosa que ens complau molt, hem hagut de limitar el número total d'habitacions gratuïtes. La Societat es farà càrrec d'un màxim de 100 habitacions dobles, les mateixes que es van utilitzar a la VII Reunió Anual. Un cop assignades aquestes habitacions als 100 primers inscrits, la resta d'assistents hauria de fer-se càrrec del seu allotjament.

En aquest butlletí també trobareu la convocatòria per a l'Assemblea ordinària del 2004, en la qual veureu que es convoquen eleccions i es relleven els càrrecs de secretari, vicepresident i president.

Només em resta un cop més animar-vos a participar en les activitats de la Societat i, sobretot, en la més important: PUGEU A ANDORRA.

Ben cordialment,

Rafael Blesa
President

EDITORIAL

Benvolgudes amigues,
Benvolguts amics,

Amb aquest ja és el tercer número de la nova edició del nostre butlletí i us anunciem el programa de la VIII Reunió anual de la SCN a Andorra, que se celebrarà els dies 25-27 de març de 2004. Com sempre, la SCN té cura que els neuròlegs més joves i en període de formació hi puguin assistir, tant per poder oferir actualitzacions en determinats temes de la nostra professió com perquè és un fòrum de trobada entre els diferents professionals de casa nostra, on els més joves poden establir contacte directe i en un ambient relaxat amb neuròlegs d'experiència contrastada. Per això la SCN assumeix la inscripció gratuïta per als membres de la SCN i els neuròlegs en període de formació.

Aquest any, els temes a tractar seran els avenços terapèutics i diagnòstics en el tractament de la isquèmia cerebral aguda, l'actualització en esclerosi lateral amiotròfica, la malaltia de Huntington, i els trastorns no cognitius en les malalties neurodegeneratives. El Dr. Francesc Graus farà una conferència sobre tumors cerebrals orientada cap als neuròlegs "no especialment interessats en el tema". Tinc una especial curiositat d'assistir a la conferència, que només pel títol ja em sona a genialitat. Podeu consultar la resta del programa en aquest butlletí.

Com la majoria deveu saber, s'està produint un recanvi generacional en les direccions dels serveis de neurologia en el nostre país. No he pogut estar-me de fer-li una entrevista al Dr. Rafael Blesa, cap del Servei de Neurologia de l'Hospital de Sant Pau. El Dr. Blesa ens dóna la seva visió de quin paper han de jugar els serveis de neurologia en el segle XXI i les sensacions personals en assumir la direcció d'un servei del qual ell ha estat resident.

A l'apartat de "Fem història" el Dr. Romà Massot, expresident de la nostra societat i pioner de la neurologia a Tarragona, ens explica el seu camí cap a la neurologia i la seva experiència, no exempta de dificultats, per fer entendre què és la neurologia. Crec important la lectura de la magnífica entrevista del Dr. López Pousa al Dr. Massot, perquè les noves generacions entenguin una mica com era la neurologia fa uns 20 anys i que si ara estem una mica millor és gràcies als neuròlegs amb empena, com en Romà, i la seva estimació cap a l'especialitat. Però, compte!, encara ens queda molt de camí per fer. Precisament, el Dr. Massot és el neuròleg encarregat d'organitzar la propera sessió científica i presentació de casos clínics de la SCN, en el nou format del qual ja us ha informat el nostre president en la presentació del Butlletí.

Voldria des d'aquí animar els neuròlegs més joves perquè presentéssiu els vostres pòsters a la propera reunió. La millor manera de donar-se a conèixer és protagonitzar la presentació del vostre coneixement professional mitjançant pòsters.

Per últim, em voldria acomiadar com a editor del butlletí. El proper mes de març assumiré la Presidència de la Societat Catalana de Neurologia, tasca que en aquests moments em sembla força difícil veient les persones que em precedeixen en el càrrec i la important tasca que han desenvolupat en els darrers anys. Però amb el vostre ajut i la il·lusió pels nous projectes de segur que podrem afegir un pis més a aquest "edifici", casa de tots, que vol ser el rovell de l'ou de la neurologia catalana.

Jaume Coll i Cantí
Editor

AGENDA

INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON PAEDIATRIC MOVEMENT DISORDERS
Barcelona, 20-21 de febrer de 2004

Suport Serveis
Calvet, 30 - 08021 Barcelona
Tel. 932017571. Fax: 932019789
www.suportserveis.es

6th INTERNATIONAL CONFERENCE ON STROKE AND 3rd CONFERENCE OF THE MEDITERRANEAN STROKE SOCIETY
Monte Carlo, 12-15 de març de 2004

Kenes International
P.O. Box 50006 IL-61500, Israel.
Tel. +972 3 514 00 18. Fax +972 3 517 24 84
E-mail: stroke6@kenes.com

VIII REUNIÓ ANUAL DE LA SCN i XVIII CURS D'ACTUALIZACIÓ EN NEUROLOGIA
Andorra, 25-27 de març de 2004

Suport Serveis
Calvet 30 - 08021 Barcelona
Tel.: 932017571. Fax: 932019789
www.suportserveis.es

56th ANNUAL MEETING OF THE AMERICAN ACADEMY OF NEUROLOGY
San Francisco, 24 d'abril al 1 de maig de 2004

American Academy of Neurology
1080 Montreal Avenue
Saint Paul, MN 55116
Tel.: (800) 879-1960 or (651) 695-2717.
Fax: (651) 695-2791
memberservices@aan.com
http://am.aan.com/

5th WORLD STROKE CONGRESS
Vancouver, 23-26 de juny de 2004

Administrative Secretariat.
P.O. Box 50006,
IL-61500 Tel Aviv, Israel.
Tel.: +972 3 51 40 00. Fax: +1 212 202 5300
stroke2004@kenes.com

ENS 2004
Barcelona, 26-30 de juny de 2004

AKM Congress Service
Clarastrasse 57 - CH-4005 Basel, Switzerland
Tel.: +41 61 686 77 11. Fax: +41 61 686 77 88
info@akm.ch

8th CONGRESS OF THE EUROPEAN FEDERATION OF NEUROLOGICAL SOCIETIES
Paris, 4-9 de setembre de 2004

EFNS Head Office
University Campus, Alser Strasse 4, A 1090 Wien
Tel.: +43 1 889 05 03. Fax +43 1 889 05 03 13
headoffice@efns.org

ANNUAL MEETING OF ECTRIMS AND RIMS
Viena, 6-9 d'octubre de 2004

AKM Congress Service
Clarastrasse 57 - CH-4005 Basel, Switzerland
Tel.: +41 61 686 77 11. Fax: +41 61 686 77 88
info@akm.ch

VIII REUNIÓ ANUAL DE LA SOCIETAT CATALANA DE NEUROLOGIA

XVIII CURS D'ACTUALITZACIÓ EN NEUROLOGIA

Andorra, 25, 26 i 27 de març de 2004

Dijous, 25 de març

19.30h-20.30h Conferència inaugural:

Tot mal de cap és una migranya?
Dr. Carles Roig

Lloc: Sala d'actes, Edifici Seu Social del Crèdit Andorrà

21.00h Sopar (Hotel Crowne Plaza)

Divendres, 26 de març

14.30h-15.15h Acreditació i lliurament de documentació
Col·locació de pòsters

15.15h-16.00h Conferència

Malalties vasculars cerebrals
Avenços recents
Dr. Josep Lluís Martí Vilalta

16.00h-18.00h Curs d'actualització en neurologia I

Malaltia de Huntington
Coordinador: Dr. Esteban Muñoz

Fenotip
Dra. Ana Rojo

Genotip
Dra. Estrella Gómez

Estimulació cognitiva en la malaltia de Huntington
Dra. Carlota Faixa

Proteòmica i farmacogenòmica
Dr. Justo García de Yébenes

16.00h-18.00h Curs d'actualització en neurologia II

Maneig dels trastorns conductuals en les malalties neurodegeneratives
Coordinadora: Dra. Consol Almenar

Trastorns conductuals en malalties neurodegeneratives: Conceptes i diagnòstic diferencial
Dra. Consol Almenar

L'espectre dels trastorns conductuals en les malalties neurodegeneratives
Dra. Dolors López Villegas

Tractament psicofarmacològic
Dr. Enric Álvarez

18.00h-18.30h Pausa i cafè / Sessió de pòsters

18.30h-20.00h Simposi Satèl·lit I

Manifestacions no motores a la Malaltia de parkinson
Moderadora: Dra. Mª Josep Martí

Trastorns del son a la malaltia de Parkinson
Dr. Joan Santamaría

Problemes neuropsiquiàtrics a la malaltia de Parkinson
Dra. Mª Josep Martí

20.00h-20.30h Conferència Magistral

Consell assessor del tractament de la malaltia d'Alzheimer

21.30h Sopar (Hotel Crowne Plaza)

Dissabte, 27 de març

15.15h-16.00h Conferència

Tumors cerebrals: guia pràctica per neuròlegs no especialment interessats en el tema
Dr. Francesc Graus

16.00h-18.00h Curs d'actualització en neurologia III

Esclerosi Lateral Amiotròfica
Coordinador: Dr. Ricardo Rojas

16.00h-18.00h Curs d'actualització en neurologia IV

Avenços terapèutics en l'abordatge de la isquèmia cerebral aguda
Coordinador: Dr. José Álvarez-Sabín

RM avançada en la fase aguda de l'ictus
Dr. José Álvarez-Sabín

Disseny d'assaigs clínics amb variables de valoració més reals
Dr. José Castillo

Neuroprotecció amb citocolina
Dr. José Álvarez-Sabín

Neuroprotecció no farmacològica.
 Nous mecanismes d'acció de citicolina
 Dr. José Castillo

Avenços en el document marc del pla
 d'atenció a la malaltia vascular cerebral
 Dr. Miguel Gallofré

18.00h-18.30 Pausa i cafè / Sessió de pòsters

18.30h-20.00h Simposi Satèl·lit II

Malaltia d'Alzheimer en fases avançades
 Moderador: Dr. Secundino López-Pousa

Estimulació cognitiva a la fase
 avançada a la malaltia d'Alzheimer
 Dra. Mercè Boada

Eficàcia dels fàrmacs antidemència en
 la malaltia d'Alzheimer en fases
 avançades
 Dr. Rafael Blesa

20.00h-21.00h Lectura Beca Uriach 2003

Assemblea ordinària S.C.N. / Eleccions

Lliurament de premis als millors pòsters

21.30h Sopar de cloenda (Hotel Crowne Plaza)

INFORMACIÓ GENERAL

LLOC

Centre de Congressos
 i Exposicions comú
 d'Andorra la Vella
 Plaça del Poble s/n
 Andorra la Vella
 Tel: +376861131

La sessió de dijous, 25 de març (de 19.30h a 20.30h)
 es celebrarà a la Sala d'Actes de l'Edifici Seu Social
 del Crèdit Andorrà (Edifici Seu Social, 3ª planta,
 Crèdit Andorrà, Av. Meritxell, 80, Andorra la Vella).

Hi ha previst un servei d'autocar per a assistir a
 aquesta reunió, que sortirà de l'Hotel Crowne Plaza
 a les 19h.

INSCRIPCIONS

La inscripció a la Reunió és gratuïta per a tots els
 socis de la S.C.N. (donats d'alta com a tal abans de
 l'1 d'octubre de 2003) i per a tots els residents de
 neurologia que treballin a Catalunya, i inclou servei
 de cafès, allotjament en habitació doble i sopars
 per a l'inscrit i el seu acompanyant.

Les persones interessades a inscriure-s'hi han
 d'emplenar la butlleta d'inscripció i enviar-la a la
 Secretaria Tècnica de la Reunió, Suport Serveis,
 Calvet,30,08021 Barcelona

Data límit per a formalitzar la inscripció:
 10 de març de 2004

COMUNICACIONS-PÒSTERS

Totes les persones inscrites a la Reunió podran
 presentar una o diverses comunicacions sobre
 qualsevol dels continguts del programa. Aquestes
 poden no ser originals, és a dir, poden haver estat
 presentades prèviament en un altre Congrés. Una
 vegada acceptades pel Comitè Científic, aquestes
 comunicacions podran ser presentades únicament
 en format de pòster durant la Reunió. Les normes
 per a la presentació de comunicacions estan
 detallades a la butlleta d'inscripció.

Durant les pauses-cafè del 26 i 27 de març, tindran
 lloc les sessions de pòsters, durant les quals un
 comitè evaluador puntuarà els treballs presentats.
 Durant aquestes sessions, el primer autor o el
 presentador del pòster s'hi situarà al costat, per
 explicar o aclarir el seu treball als assistents.

La data límit per a la recepció de comunicacions a
 la Secretaria Tècnica és el 10 de març de 2004.

SECRETARIA TÈCNICA

(informació i inscripcions)

Suport Serveis
 Calvet, 30
 08021 Barcelona
 Tel: 932017571 Fax: 932019789
 Correu-e: scn@suportserveis.com
 www.suportserveis.com

CONVOCATÒRIA BECA URIACH 2003

La Societat Catalana de Neurologia, juntament amb la Fundació Uriach, convoquen enguany la XIII Beca destinada a fomentar la investigació dins el camp de les malalties vasculars cerebrals.

L'import de la Beca serà de 6000e. Hi podrà aspirar qualsevol membre de la Societat Catalana de Neurologia, o un equip el primer signant del qual pertanyi a la Societat Catalana de Neurologia.

ESTRUCTURA DEL PROJECTE

Els projectes que aspirin a la Beca hauran d'ésser exposats en una memòria d'una extensió aproximada de vuit folis i un màxim de quinze, en llengua catalana. Aquesta memòria es farà en suport informàtic, a doble espai i amb un cos de lletra de 12 punts.

Cada part del projecte haurà d'iniciar una nova pàgina, en l'ordre següent:

- a) Títol del projecte, a la primera pàgina, amb un lema. No hi han de constar els autors ni cap altre símbol que permeti la seva identificació.
- b) Objectiu del treball: amb el qual començarà la segona pàgina. Situarà el tema del treball, justificarà el seu interès en relació amb les malalties cerebrovasculars i n'explicarà el motiu i l'objectiu que pretén.
- c) Material i mètode: s'explicaran totes les dades necessàries de l'estructura de treball i s'exposaran els mètodes a seguir per recollir i tabular el resultat.
- d) Bibliografia: es farà referència a les cites bibliogràfiques en el text, identificant-les amb números correlatius entre parèntesi. Les cites que es facin en aquest apartat s'ajustaran a les normes internacionals.

BASES

- a) En un sobre a part, tancat, precintat i identificat amb el lema del treball, el candidat hi escriurà el títol del projecte i un breu currículum en el qual han de constar: nom i cognoms, data i lloc de naixement, residència actual, estudis universitaris realitzats i data de finalització .
- b) Es farà constar si el treball presentat té altres ajuts econòmics (beques, FIS, CIRIT...).
- c) S'adjuntarà una memòria detallada de les despeses econòmiques que comportarà l'estudi.

d) Es farà arribar justificant de recepció de la memòria.

e) El termini de presentació de la memòria serà el dia 15 març de 2004.

f) Els projectes no premiats no seran retornats als autors.

g) Un extracte del treball podrà ser publicat a la Revista de Neurologia.

h) El projecte premiat quedarà en propietat de la Societat Catalana de Neurologia, sense perjudici que l'autor pugui publicar-lo allà on cregui oportú, sempre que faci constar que el treball ha estat premiat.

i) El veredict del Jurat serà vinculant i inapel·lable.

j) La Beca podrà ser declarada deserta.

k) La Beca no podrà ésser compartida.

l) El Jurat estarà integrat per dos membres de la Societat Catalana de Neurologia, un membre de l'ACMCB i un membre de la Fundació Uriach.

m) La Societat Catalana de Neurologia designarà un tutor que controlarà la bona marxa del projecte, que haurà d'ésser realitzat en un termini màxim de dotze mesos. El candidat premiat haurà de presentar i valorar amb el tutor, al cap de sis mesos com a màxim, el treball realitzat. L'informe final es presentarà en lectura pública en la Reunió Anual de la Societat Catalana de Neurologia l'any 2004.

n) L'import de la Beca serà lliurat en els terminis següents: un 30% en ser adjudicada, un altre 30% als sis mesos, i la resta en acabar i ésser presentada públicament.

o) El fet d'aspirar a la Beca pressuposa l'acceptació d'aquestes bases i el no compliment d'aquestes comportarà la no avaluació del projecte.

RENOVACIÓ JUNTA DIRECTIVA SCN

Benvolgut soci,
Benvolguda sòcia,

Complint amb el compromís pel qual va ser elegida l'actual Junta, convoquem renovació de càrrecs de la Junta Directiva per a l'any 2004. Els càrrecs a renovar són el de vicepresident, ja que el vicepresident passa a ser President, i el de secretari.

S'obre el procés de presentació de candidatures, amb data límit de presentació el 16 de febrer de 2004. És requisit indispensable per presentar candidatures i votar estar al corrent de pagament de les quotes de soci. Les candidatures es poden enviar per correu postal o electrònic a la Secretaria Administrativa de la SCN (scn@suportserveis.com, Calvet, 30, entl. 2a - 08021 Barcelona).

La Junta Directiva recomana que a la presentació de candidatures hi consti el nom, l'adreça particular, l'adreça electrònica, el lloc de treball i el càrrec al qual es presenta. La votació es realitzarà personalment en secret mostrant el DNI, a l'Assemblea General Ordinària que es convoca per a l'acte electoral.

Així doncs, es convoca a tots els socis i totes les sòcies, el dissabte 27 de març de 2004 a l'Assemblea General Ordinària, que se celebrarà a les 20.00 hores al Palau de Congressos d'Andorra, amb l'ordre del dia següent:

- Informe del president
- Informe de Secretaria
- Informe de Tresoreria
- Lliurament de beques i premis
- Acte electoral
- Precs i preguntes

Volem transmetre el desig de la Junta convidant-te a participar a la Societat i animar els que vulguin presentar candidatura per formar part de la Junta que ho facin al més aviat possible.

Cordialment.

Rafael Blesa
President

Pilar Sanz
Secretària

Barcelona, desembre 2003

ENTREVISTA AL DR. RAFAEL BLESA

Actualment, s'està produint o es produirà un recanvi generacional a la direcció dels principals serveis de neurologia del nostre país.

En Rafael Blesa ha protagonitzat l'últim recanvi i des de l'estiu de 2003 ha assumit la direcció del Servei de Neurologia de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, ja que el Dr. Josep Maria Grau ha deixat el càrrec, després de molts anys, per assumir la direcció docent de l'Hospital de Sant Pau.

Vaig conèixer al Dr. Blesa quan ambdós érem residents de neurologia, precisament a Sant Pau, on vam compartir moltes hores de guàrdia. En aquella època, l'acció docent s'exercia en gran part des dels residents "grans" cap als "petits" i el fet de compartir situacions assistencialment complicades, i com sempre amb certa càrrega emocional, fa que les persones puguin quedar vinculades per una amistat, que és equiparable a la dels amics de l'escola.

Posteriorment, i després de passar per un període d'atur (com la majoria dels que vam acabar la residència als 80), va anar a l'Hospital Clínic de Barcelona, amb períodes de formació als EUA. Allí és on el Dr. Blesa va desenvolupar-se professionalment de forma plena, i una prova d'això és la publicació de treballs a les més prestigioses revistes neurològiques, com ara *Neurology*, *Annals of Neurology*, *Brain*, *Arch Neurol*, *Neurosci Lett*... De vegades, la tasca de recerca desenvolupada ha tingut ressonància mediàtica i ha provocat articles en diferents mitjans de comunicació tant nacionals com internacionals.

Actualment, compartim la tasca de consolidar i revaloritzar la Societat Catalana de Neurologia des dels nostres respectius càrrecs a la Junta Directiva. Per això i perquè crec que la nostra societat ha de fer ressò de tot allò que és important per a la nostra neurologia catalana, com a editor del Butlletí, no he pogut evitar de fer aquesta entrevista.

En primer lloc, Dr. Blesa, no sé si felicitar-te per la nova responsabilitat que has assumit. Sempre he pensat que el treball professional és el més satisfactori des del punt de vista personal i en assumir les noves responsabilitats que has adquirit, no tens por d'allunyar-te de la feina pròpiament professional com a neuròleg?

Estimat Jaume, pots felicitar-me, ja que difícilment podria sentir-me més joiós, professionalment parlant, fent una tasca diferent de la que ara començo. De la mateixa manera que el músic pot dominar un instrument i al mateix temps dirigir una orquestra,

ENTREVISTA AL DR. RAFAEL BLESA

el neuròleg, virtuos del martell i de l'agulla, pot trobar la manera d'acostar-se més a la feina pròpiament professional dirigint els seus companys en la interpretació de l'atenció del malalt neurològic, l'ensenyament de l'especialitat i la recerca en el camp de les malalties neurològiques.

En segon lloc, i és una pregunta personal, quines sensacions es tenen en assumir la direcció d'un servei del qual has estat resident i que ha estat el bressol on vas donar els primers passos com a neuròleg?

Hi ha tres fets del canvi que m'han emocionat especialment: el deixar, el retrobar i el succeir. Per una banda, el fet de deixar, després de 21 anys, el Servei de Neurologia de l'Hospital Clínic, quan em sento que formo part de les parets d'aquell hospital i quan jo sempre seré "del clínic". Per l'altra, l'arribada a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau m'ha permès poder retrobar-me amb un entorn humà i arquitectònic únic, i he sentit que sempre he estat i mai he deixat de ser "del St. Pau". I respecte al Servei de Neurologia, que tant ens ha marcat a tu i a mi, i a tants companys, és una sensació molt especial la que he experimentat en tornar-hi, pels lligams afectius i personals que hi tinc i la responsabilitat afegida que representa el fet de dirigir aquest servei quan els que m'han precedit en el càrrec són el Dr. Lluís Barraquer Bordas, mestre i inspiració, i el professor Josep Maria Grau Veciana, punt de referència i bonhomia. El llistó està molt alt.

En la teva opinió, quin ha de ser el paper d'un servei de neurologia d'un hospital de referència, com el de Sant Pau?

Els serveis de neurologia dels hospitals universitaris han de jugar un paper cabdal en la recerca, a més a més de ser la garantia de la millor qualitat de l'assistència en la medicina terciària i en el camp de la docència de pre- i de postgrau.

A l'època de la nostra residència, els caps de servei eren, almenys en teoria, aquelles persones que acumulaven en la seva persona els màxims coneixements de la neurologia en relació amb els altres del seu servei. Actualment, això és impossible per la gran superespecialització dins de la neurologia. Segons el teu punt de vista, quin ha de ser el perfil del director d'un servei de neurologia al segle XXI?

El paper del cap de servei ha de ser el de prendre la responsabilitat de director del servei, ha d'assenyalar els objectius a curt, mig i llarg termini i ha de fer la planificació adequada. Ha de saber exercir l'autoritat i esmerçar la potestat del càrrec, ha d'avaluar i reconèixer la feina feta per les

persones que treballen en el servei i procurar trobar un entorn de dignitat per a tots ells, amb un repartiment equitatiu de la feina clínica, de recerca i docent. Ha de saber a què aspira la institució i els seus companys i, segons el programa que vol interpretar, ha de conèixer les diferents necessitats de personal i d'espais i la dotació d'infraestructura bàsica que necessita per fer-ho funcionar. Ha de crear aliances amb els altres serveis hospitalaris, amb la medicina primària i l'àmbit sociosanitari per establir una relació traslacional que permeti una millor atenció integral del malalt neurològic.

En el dia a dia ha de saber fer sortir el bo i millor de cadascun dels companys per ajudar a tirar endavant un projecte de servei de neurologia hospitalari, que ara, en el nostre país, només pot ser vist com un equip que, treballant en un entorn adequat, és el responsable de l'assistència, la docència i la recerca d'excel·lència en neurologia.

Des del meu punt de vista, la neurologia ha estat una especialitat que ha derivat d'una activitat d'assistència ambulatoria on un metge feia diagnòstics i gairebé res més. Durant molts anys l'activitat assistencial ambulatoria en els serveis públics de la salut estava vinculada a la psiquiatria, i en els començaments de la meua activitat com a neuròleg vaig haver d'explicar, a força familiars meus, que no feia de psiquiatre, que és el que llavors es pensaven que feia.

En realitat, la neurologia és una especialitat tan àmplia en patologia com pugui ser-ho l'especialitat de medicina interna. Però a la universitat, la neurologia és una assignatura quadrimestral, no hi ha càtedres específiques de neurologia, i fins fa poc no hi havia serveis de neurologia com a tals i a la majoria dels hospitals de Catalunya només eren seccions. Què han fet bé els psiquiatres i què hem fet malament els neuròlegs?

Històricament, la psiquiatria ha sabut enfrontar-se amb l'heterogeneïtat clínica creant un sistema diagnòstic modèlic, fins i tot ha sabut desenvolupar un llenguatge propi, ha gaudit d'uns professionals amb una gran capacitat pedagògica i la ferma voluntat de responsabilitzar-se del maneig dels malalts mentals. Al mateix temps, aquest encert en la classificació dels malalts en diferents categories nosològiques ha anat acompanyat de l'aparició de medicaments que han consolidat recíprocament el diagnòstic, el fàrmac i l'especialista. L'ansietat, la depressió, l'esquizofrènia i els corresponents ansiolítics, antidepressius i neurolèptics han estat i són part de la base de la targeta d'identitat actual de la psiquiatria.

En els últims 25 anys, la neurologia ha pogut, també, consolidar la seva identitat seguint el mateix model basat en els diagnòstics i tractaments més específics.

ENTREVISTA AL DR. RAFAEL BLESA

Hi ha hagut una extraordinària sinergia entre el gran desenvolupament de les proves diagnòstiques neurològiques, la capacitat de consens en l'establiment de criteris diagnòstics, la implicació dels clínics en la recerca bàsica i l'arribada d'un arsenal enorme de fàrmacs per a les malalties neurològiques. Això ha permès que el neuròleg pugui estar en condicions de fer-se càrrec tant del malalt neurològic agut (ús dels trombolítics en l'ictus isquèmic), com de participar activament en les intervencions quirúrgiques (cirurgia del Parkinson i de l'epilèpsia), o en el maneig dels símptomes cognitius i motors de les principals malalties neurològiques condicionants d'una gran dependència (Alzheimer, esclerosi múltiple) i el tractament de patologies tan freqüents com les cefalees (migranya). Cal no oblidar que han estat neuròlegs catalans els que han desenvolupat una munió de tècniques diagnòstiques per a malalties neurològiques de baixa prevalença (miastènia, neuropaties, Creutzfeldt-Jakob, disferlinopaties, malalties paraneoplàstiques), i per això, ara, a Espanya, són considerats centres de referència per al diagnòstic d'aquestes malalties neurològiques poc freqüents.

En tot cas, de cara al futur, hem de procurar, encara més, millorar la definició de la nostra especialitat a nivell clínic, a la vegada que hem de ser capaços en el món de la recerca d'arribar a la integració amb tots els grups i especialitats que estudien les neurociències, en què desapareixen les identitats clíniques i s'enforteixen els mecanismes fisiològics, bioquímics, genètics, moleculars i patològics comuns que estem obligats a abordar quan mirem a la cara, no només el malalt, sinó també la seva malaltia.

Comparat amb el període dels 80, en què els residents de neurologia estaven abocats a un període d'atur més o menys llarg, la situació ha canviat. Actualment, gairebé a tots els hospitals comarcals de Catalunya hi ha un neuròleg. Així i tot, la situació és clarament insuficient davant la pressió assistencial, i la manca de guàrdies de neurologia a les urgències dels nostres hospitals és de vegades clamorosa. Què podem fer des de la Societat Catalana de Neurologia i des de les nostres respectives responsabilitats per adequar l'assistència neurològica a la realitat?

De fet, l'envelliment de la població als països desenvolupats ha representat el fenomen demogràfic més gran dels últims 30 anys, i en ser les malalties neurològiques fonamentalment prevalents en la franja d'edat de la gent gran, ha fet que el model i les institucions sanitàries disponibles quedessin obsoletes i amb situació d'incertesa en relació amb la quantitat i les característiques dels malalts neurològics que van a

les consultes dels ambulatoris i a les urgències dels hospitals. La planificació sanitària és un camí que es fa cada dia i la SCN haurà de ser tossuda i constant explicant a la societat en general i als polítics corresponents la situació actual dels afectats per les malalties neurològiques, i no només de les més prevalents, sinó també de les poc freqüents.

És imprescindible que la nostra societat lluiti per disposar de la informació necessària per establir una cartera de serveis, i, per tant, amb el suport de les institucions públiques hauríem d'aconseguir saber tant el nombre de neuròlegs que hi ha al nostre país i les tasques que estan desenvolupant, com, també, la incidència i prevalença de les malalties neurològiques en el nostre àmbit. Per tant, una de les funcions més importants de la SCN, un cop tinguem un coneixement exhaustiu de la situació de la neurologia a Catalunya, serà la de seguir col·laborant i fent de consultors de les institucions públiques encarregades de la planificació sanitària i sociosanitària, amb l'objectiu que els neuròlegs estiguem presents en el mapa que reflecteixi la realitat actual i futura del maneig de les malalties neurològiques.

La SCN ha de vetllar per la promoció, defensa, propagació i consolidació de la nostra identitat com "els metges de les malalties neurològiques". La SCN ha de tenir cura de la imatge del neuròleg i dels pacients que pateixen les malalties del sistema nerviós, amb una tasca en part vigilant de les notícies poc acurades i en part de participació activa amb tots els programes o articles en què la malaltia neurològica sigui la protagonista.

Una altra de les funcions fonamentals de la nostra societat és la formació continuada. La realització de la reunió anual, la publicació dels documents de consens en relació amb criteris diagnòstics i terapèutics, la promoció de cursos d'actualització per a neuròlegs i de cursos de formació continuada per a no neuròlegs, són exemples de les diferents tasques docents que té encarregades aquesta societat. El repte del futur consisteix a veure com es podran incorporar les noves tècniques de comunicació a aquesta activitat docent i, sense perdre el valor formatiu de les sessions clíniques, com les adaptarem a la diversitat geogràfica i a la disponibilitat de temps dels neuròlegs del nostre país. Sens dubte, la disponibilitat de mitjans per part de la SCN facilitarà la promoció de la recerca amb la concessió de beques i premis als millors projectes i treballs.

Com dèiem abans, la neurologia ha passat d'ésser una especialitat il·lustrada amb poca incidència en el curs natural de les malalties que li són pròpies a tenir un augment de coneixements importants, amb

ENTREVISTA AL DR. RAFAEL BLESA

incidència terapèutica en els darrers deu anys. Això ha comportat un suport de la indústria farmacèutica a la neurologia, i quan aquest suport ha estat ben emprat s'han començat importants iniciatives, que han donat fruits en l'àrea de la recerca i també en l'assistència dels malalts neurològics. Poso com a exemple la contractació de personal per dur a terme estudis neuropsicològics, però n'hi ha molts més, d'exemples.

Atès el finançament que rep la neurologia de la sanitat pública, poc, com creus que es pot equilibrar el sistema, per evitar caure en una dependència exagerada de la indústria farmacèutica en la nostra activitat?

La indústria farmacèutica és un bé social i empresarial necessari per al nostre país i la incorporació recent dels nous fàrmacs per a les malalties del sistema nerviós ha representat una benedicció per al reconeixement creixent del paper del neuròleg en la nostra societat. A més a més, en els últims 20 anys, la seva ajuda constant ha permès el funcionament d'aquesta societat i ha donat suport financer a moltes iniciatives assistencials i de recerca dels hospitals. Indirectament, el desenvolupament de la nostra societat també recau en la possibilitat que té l'administració pública d'utilitzar el resultat de la fiscalització dels guanys de la indústria farmacèutica i de revertir-los en el col·lectiu sanitari, ja sigui en el camp de la recerca, en aquest cas de les malalties neurològiques, com en la millora de la xarxa assistencial.

La farmaïndústria també ha afavorit la formació continuada de molts neuròlegs catalans individualment, a qui ha ajudat en l'assistència, inscripció i organització de simposis, cursos i congressos. Demanaria pel futur que segueixi la mateixa bona relació entre neuròlegs i farmaïndústria i, si pot ser, que s'incrementi. La nova secretaria, que tan devotament i professionalment porta Suport Serveis, amb la Rosa Roda al capdavant, ha contribuït a aquesta bona sintonia i a la vegada, a la transparència de les relacions de la indústria farmacèutica amb la SCN, mitjançant la Fundació de la SCN, que facilita i estimula la col·laboració recíproca.

Contestant la teva pregunta, crec que, sense renunciar a la independència, ara llunyana, haurem de seguir gestionant la nostra autonomia patrocinada i haurem d'estar disposats a fer canvis, emparats en un ampli consens, que permetin assolir un millor finançament i un desenvolupament identitari més propici.

En relació amb l'anterior qüestió, les fundacions dels diferents hospitals també surten beneficiades d'aquesta relació amb la indústria. Creus que és

necessari algun tipus de regulació a part de l'estrictament comptable i financera?

De vegades s'ha sentit a dir que els fons són per a quelcom més que per modernitzar el parc mòbil d'alguns investigadors principals, i això no és bo ni per a la neurologia, ni per a la indústria, ni les fundacions, ni hospitals, ni ningú.

En els últims 15 anys, els hospitals catalans han creat les fundacions de recerca com les eines de gestió dels recursos originats per la investigació clínica i bàsica que han estat fent en les seves instal·lacions, incloent-hi els estudis farmacològics i els projectes de recerca finançats mitjançant beques concedides pels ministeris, la Generalitat i diferents societats o fundacions. Aquest és un vessant de la tasca hospitalària pública, separada formalment de la prestació sanitària directa, que ha representat un fenomen molt valuós, tant pel resultat de la recerca en si, com per la quantitat i les característiques del personal contractat i per la utilització de recursos hospitalaris que ha implicat.

El paper de les fundacions de recerca dels hospitals hauria de centralitzar la majoria de les funcions logístiques, administratives, informatives, estadístiques, epidemiològiques, etc. i hauria de promoure la creació de centres i espais de recerca comuns d'excel·lència per poder compartir recursos entre els diferents investigadors. La SCN pot elaborar unes recomanacions en aquest sentit, amb el consens de les diferents parts, tant dels neuròlegs, com dels hospitals, les fundacions i la indústria farmacèutica.

Què els diries a tots aquells joves que ara estan en període de formació com a neuròlegs o aquells que estan pensant d'escollir la neurologia com a especialitat?

Als que ja han triat, els felicito per l'elecció de l'especialitat amb més futur de la medicina. Aquells que s'ho estant rumiant, i que vulguin gaudir d'una vida dedicada a la medicina, al diagnòstic i al tractament del malalt, a la docència i a participar en la recerca en l'apassionant món que és el sistema nerviós i les malalties que l'envolten, que pugin al tren.

Per últim, i ja que ens ha tocat viure el començament d'un nou segle, què voldries que fos la Societat Catalana de Neurologia del segle XXI?

La SCN del segle XXI ha de ser el pal de paller de la nostra identitat mèdica i el rovell de l'ou de la formació continuada de la neurologia catalana.

CREACIÓ DE LA FEDERACIÓ CATALANA DE MALALTIES NEUROLÒGIQUES POC FREQUENTS (FCMNPf)

Les malalties neurològiques poc freqüents, també anomenades malalties rares, tenen una incidència en la població menor a 5 de cada 100.000 habitants.

L'escassa freqüència i el caràcter crònic d'aquestes malalties fa molt difícil que la societat consideri com una prioritat la instauració de protocols que cobreixin les necessitats personals i familiars dels pacients, durant els diferents estadis de gravetat de la seva malaltia. D'altra banda, la indústria farmacèutica no troba un entorn adequat per al desenvolupament de la funció social i comercial de què habitualment disposen.

La Fundació Societat Catalana de Neurologia, com a membre del comitè de disseny per a la creació de l'FCMNPf, volem contribuir a donar a conèixer la problemàtica mèdica i social dels malalts amb MNPF i fomentar l'interès per la recerca en aquest camp.

Ens hem proposat de cara al 2004:

1. Aprovar els estatuts de la Federació i crear una junta constitutiva formada per representants de les diferents associacions i un consell assessor format per la Junta de la Societat Catalana de Neurologia
2. Crear una imatge gràfica de la Federació
3. Presentació de la Federació a la Conselleria de Sanitat
4. Presentació de la Federació a la indústria farmacèutica
5. Preparació d'un congrés a concretar dates més endavant

Les associacions que formaran part d'aquesta federació són, de moment:

1. Associació Catalana d'Atàxies Hereditàries
2. Associació de Lluita contra la Distonia a Catalunya
3. Associació Catalana de Malalties Neuromusculars
4. Associació Catalana de Neurofibromatosi
5. Associació Catalana de Malalts de Huntington
6. Associació d'Afectats de Siringomièlia

La difusió i l'intercanvi de coneixements i experiències ajudarà, sens dubte, que aquests pacients, els nostres pacients, millorin la seva qualitat de vida. Si teniu algun suggeriment en aquest sentit serà benvingut.

Ben cordialment,

Rafael Blesa
President

MEMBRES D'HONOR

Nominació del Dr. Josep Mª Aragonès i el Dr. Joan Obach com a membres d'honor el 2001

Els membres d'Honor de la SCN fins avui són el Dr. Josep Maria Aragonès Ollé, el Dr. Lluís Barrquer Bordas, el Dr. Josep Maria Grau Veciana, el Dr. Vladimir Hachinski, el Dr. Lluís Montserrat Obiols, el Dr. Joan Obach Tuca, el Dr. Carlos Oliveras de la Riva, i el Prof. Ciril Rozman.

La Junta de la Societat Catalana de Neurologia va proposar, en la reunió celebrada el 22 de juliol de 2003, com a nou membre d'honor al Dr. Emili Fernández per la seva trajectòria professional, tant assistencial, investigadora com docent dins del camp de la neuropediatria i la sanitat catalana.

La nominació es farà efectiva al sopar de cloenda de la VIII Reunió Anual de la Societat Catalana de Neurologia que es celebrarà el dia 27 de març de 2004 a les 21.30h.

Dr. Emili Fernández

FEM HISTÒRIA

ENTREVISTA AL DR. R. MASSOT PUNYET

El Dr. Romà Massot, encara que sigui jove, és un dels neuròlegs de la “vella escola”, ja que l'amplitud de coneixements que posseeix el capaciten per afrontar qualsevol situació en el camp de la neurologia. Jo m'atreviria a considerar-lo un neuròleg de capçalera. I tal com passa, sovint, amb els metges de capçalera, la seva tasca passa desapercebuda per a d'altres metges que es dediquen a l'ensenyament o a l'estudi de determinades patologies més notables.

Quan penso en el Dr. Romà Massot penso en Catalunya, i si hagués de dibuixar-lo el plasmaria sobre un fons en què es destaquessin les quatre barres amb l'estel. Doncs sota aquest aspecte tranquil i amistós que ens presenta, té un gran sentiment nacionalista que l'enalteix i fa que per sobre de la neurologia hi aparegui el seu patriotisme.

En aquesta ocasió he volgut recollir, doncs, l'opinió del primer neuròleg MIR de Catalunya que, tot i que està en el context universitari, ha sabut dedicar la seva vida a la neurologia del dia a dia.

Dr. Massot, voldria explicar-nos el seu interès per la medicina i quins motius el van portar a ser neuròleg?

Amic Secundí, oblida el vostè, perquè fa molts anys –diria que massa– que ens coneixem. Bé, el cert és que durant el batxillerat i el curs preuniversitari m'agradaven més les matemàtiques i la física que les ciències naturals. Dubtava entre ser metge i ser enginyer, però al final va tenir més pes l'exemple del meu pare. Observar el contacte tan humà que mantenia amb els pacients i la confiança absoluta que li professaven van ser motius decisius per matricular-me el 1959 a Medicina. Un cop dins la facultat em temptaven l'oftalmologia i la neurologia i, de nou, la imatge del pare –metge de capçalera i neuropsiquiatre– i l'experiència

d'ajudar durant els darrers tres anys del Clínic el Dr. Oliveras de la Riva, un neuròleg de gran prestigi, bon home, i d'un especial charme, em van decantar per continuar la tradició neurològica paterna.

D'acord, amic Romà. A quin hospital et vas formar?

Ja t'he comentat que els primers passos els vaig fer al Clínic amb el Dr. Oliveras, i també vaig seguir les ensenyances del meu pare a l'Hospital de Reus. Després d'un any, poc intensiu, a l'Escola Professional de Neurologia de la Universitat de Sevilla, i un mes, molt intensiu, a la Universitat de Navarra, el 1967 vaig obtenir una de les 18 places de metge resident, les úniques de l'Estat, que va convocar la Clínica Puerta de Hierro de Madrid. Allà vaig aprendre neurologia a la secció dirigida pel Dr. Gimeno. També vaig treballar durant un any com assistent étranger a la Clinique Neurologique de l'Hospital Universitari d'Estrasburg, fent neuroradiologia amb el Prof. Wackenheim. Amb una beca del British Council i com a research fellow de la Universitat de Newcastle-upon-Tyne, vaig fer l'especialitat de neuromuscular i EMG amb el Prof. Walton. Però, en realitat, on més he après és al “meu hospital”, al Joan XXIII, gràcies a la unitat docent de MIR de neurologia durant la dècada dels 80.

Et consideres deixeble d'alguna escola de neurologia?

Evidentment que sí. El meu “mestre”, sense cap dubte, va ser el Dr. Gimeno Àlava, un Tudelà de fort caràcter, amb el qual vaig tenir unes relacions inicials poc fàcils; potser perquè no vaig apuntar-me al usted amb què tothom se li dirigia, o per les meves idees catalanes i basques, que no compartia, o d'altres inconveniències per part meva. Tanmateix, era un treballador nat, que em va ensenyar una neurologia integral amb totes les tècniques auxiliars, a partir d'un plantejament clínic rigorós. Durant aquells anys, l'ambient a la Puerta de Hierro del Prof. Segovia de Arana era extraordinàriament agradable i amistós, i els MIR ens trobàvem molt a gust amb els metges i les infermeres de plantilla. Imagina't que 20 anys després els zeladors veterans em recordaven amb afecte. Posteriorment, les relacions amb el meu mestre han sigut molt cordials. Fa poc vaig anar a Madrid per retre-li un sentit homenatge amb motiu de la jubilació i, possiblement, una de les felicitacions que més va apreciar era la meva.

Com valores la teva feina a l'Hospital Joan XXIII de Tarragona?

Aquesta és la pregunta del milió. Vaig arribar-hi el 1971 com a primer i únic neuròleg, quan no hi havia cap altre hospital jerarquitzat a tot el sud de Catalunya. Amb això vull dir-te que la feina que

FEM HISTÒRIA

vaig desenvolupar va ser esgotadora. Vaig ocupar-me de totes les parcel·les de l'especialitat, incloent-hi els traumatismes cranials i les meningitis –quan les UCI ni existien– i vaig practicar arteriografies, pneumografies i mielografies, amb EEG, EMG, Ecos, els primers Dopplers la neurologia infantil, consulta externa, etc., i només traslladava a la Fco. Franco –l'actual Vall d'Hebron– els casos neuroquirúrgics ben estudiats i les biòpsies que processava la Dra. Carme Navarro i, anys després, el Dr. Isidre Ferrer.

L'any 1975 vaig obtenir la plaça de cap de la Secció de Neurologia, amb un greu handicap que em va aplicar la Direcció de l'hospital: dependència del servei de medicina interna. A finals dels 80, en retirar-se la docència MIR, es va contractar el segon neuròleg, que permetia alleugerir la pressió de les guàrdies localitzades de l'especialitat. Però tots aquests afanys no es van demostrar gens productius per a assolir la fita lògica: un servei o, si més no, una secció autònoma, que permetés créixer la plantilla i desenvolupar l'especialitat. Ben al contrari, en pocs anys em van prendre les eines diagnòstiques gràcies a la creació d'un servei d'EEG i EMG, em van prohibir practicar estudis d'imatge, retirar la docència MIR de neurologia, així com la neuropediatria, les demències, les infeccioses... I tot això beneït amb una nova organització: en lloc de ser referència de tota la "província", ara hi ha moltes unitats, serveis i seccions de neurologia que actuen en paral·lel i, a canvi, l'hospital és "referència directa" d'una reduïda àrea comarcal.

Sembla que m'expliquis el conte de la lletera...

Tens raó. Accepto els meus errors per no haver sabut navegar convenientment; però sempre he trobat a faltar una planificació des de la Conselleria, un "protocol" –tants que en demanen!– de com haurien d'organitzar-se els hospitals i les especialitats. Si les decisions depenen dels més "llestos" de cada hospital, gaudir d'una autonomia plena és imprescindible per poder reclamar els drets de la teva especialitat, i més quan les altres especialitats disposen d'aquest dret. I perquè si no n'hi hagués prou, resulta que una branca de la neurologia, la neurofisiologia, ocupa com servei el lloc que li correspon al tronc. Com bé saps, ni els límits de cada àrea temàtica ni els lligams amb la "competència" estan aclarits. Mentre hi ha serveis que reben el vent de popa, a d'altres ens arriba per proa, i cal regatejar entre internistes, neurocirurgians, neurofisiòlegs, cirurgians vasculars, pediatres, intensivistes, psiquiatres i l'administració en general per atracar a bon port. Tot un "màster" que no té preu.

Però ara estic il·lusionat amb nous objectius i, sobretot, en una ferma cohesió i relació afectuosa del reduït, però competent, –modèstia a part– equip

de neuròlegs. Si esdevenim un servei, com ja era el servei d'hematologia des de l'inici de l'Hospital, o tants d'altres que hi han arribat després com nefrologia, vascular, UCI, EEG, isòtops, cardiologia, etc., s'haurà fet justícia i, si no és així, em conformaré amb l'esforç iniciat fa 32 anys.

Quina és l'àrea de la neurologia que més t'interessa?

Amb això, Secundí, no coincidim. Tu ets un neuròleg de prestigi pel teu domini de les demències, mentre que jo sóc un neuròleg en el sentit més ampli de la paraula. Pensa que la meua feina ha tingut lloc en un hospital general de 400 llits i sense equip. Però tot canvia: la neurologia, l'organització i la societat. Per exemple, de sempre he controlat tumors i traumatismes cranials i he pogut demostrar la bondat del tractament conservador en hematomes intracerebrals i subdural, fins que amb l'arribada dels neurocirurgians he deixat de veure aquests tipus de pacients. Però quan es tanca una aixeta se n'obre una altra, i fixa't que ara la pressió assistencial més forta és la neurogeriatria, en forma d'ictus i demències. Per tant, m'interessi o no, la realitat és que el motiu conductor de la meua feina actual és –de molt– la patologia vascular, que engloba, si fa no fa, dos terços dels nostres ingressos. Per això tenim "embastada" una unitat d'ictus que donarà una nova projecció a les nostres guàrdies, després de 25 anys de dedicació neurotraumatològica.

Què ha aportat la Facultat de Medicina a la neurologia tarragonina?

Fa bastants anys la docència de grau va convertir en universitari el nostre hospital i, evidentment, això va significar un estímul. Des de l'inici vaig intentar integrar-m'hi com a professor i, en el seu moment, vaig optar a la plaça de professor, però desconeixia la importància d'un bon padrinatge i vaig fracassar. De totes maneres, d'altres companys hi tenen una participació molt més activa i grata. Quan vaig trescar pel doctorat em pensava que em seria útil per ser professor o cap de servei i ni una cosa ni l'altra. Però, recentment, m'ha servit de molt per aconseguir ser membre numerari de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya. No cal que et digui que aquesta immerescuda distinció m'omple d'intim orgull (ara estic preparant el discurs d'entrada que, com pots imaginar-te, versarà sobre la neurologia).

Creus que es podrà parlar d'una escola de neurologia tarragonina?

Ja m'agradaria, però no serà així. En primer lloc, cal tenir en compte que el nombre de deixebles, als quals vaig ensenyar durant l'època que la secció era escola, va ser massa reduït. En segon lloc, tots ells treballen en llocs diferents i competitiu i resten

allunyats, per la distància, perquè prefereixen ser autònoms o perquè jo no n'he sabut estimular les relacions.

Quina és la situació actual de la neurologia a Tarragona?

El meu parer és que manca un servei de neurologia al sud de Catalunya i que, per història i nivell hospitalari, hauria d'ubicar-se al Joan XXIII. Tot seguit caldria reunificar les branques neurològiques de l'interior del nostre hospital, que actualment estan separades. Com pots sospitar, això sol ja és força utòpic. I quan mig se solucionin aquestes premisses podríem cercar connexions amb les altres unitats de neurologia de les nostres comarques, que són nombroses i eficients i, tots plegats, dissenyar un pla per resoldre les mancances prioritàries.

Quan et vaig conèixer eres president de la Societat Catalana de Neurologia. Quins són els teus records més rellevants d'aquella època?

M'estàs parlant de fa 22 anys. Eren temps de grans il·lusions, quan el mobbing i el burn out no existien i tothom tenia ganes d'empènyer. Fixa't que al Congrés de Tòquio del 1981 fins i tot vaig parlar amb el president de la World Neurology, per cercar opcions per igualar la Societat Catalana a la Espanyola, allò que Ibarretxe en diria una "societat associada". Somnis a banda, vam organitzar una reunió a Tarragona, que va deixar un excel·lent record gràcies a la presència de dues figures senyera, el Dr. Vladimir Hachinski i el Dr. Julio García. També van contribuir a arrodonir-ho una gustosa calçotada valenciana i un vibrant discurs del Dr. Barraquer durant el sopar de cloenda. La llàstima va ser que no vaig poder evitar la disgregació de la neurologia en diferents societats dins de l'Acadèmia, i vaig dimitir per coherència amb els meus plantejaments.

Què opines de la nostra societat?

D'una banda, primer m'agradaria felicitar la junta actual per recuperar el butlletí, per potenciar el Congrés Anual a Andorra i programar reunions itinerants. I també, per estimular-nos a ser més participatius.

I de l'altra, m'agradaria que la societat cerqués lligams amb les altres comunitats de parla catalana; que aplegués la diversitat de societats -EEG, EMG, etc.- divorciades; que proposés a la Conselleria la supressió de les comissions de control neurofarmacològic; que assessorés l'administració sobre les necessitats dels neuròlegs, de serveis i de tecnologia punta, per evitar mancances o excessos segons l'hospital o l'àrea geogràfica. Una fita més senzilla seria que la societat fos més catalana i, per exemple, estimulés a posar el nom de Catalunya a

l'adreça de les publicacions; que no passi com un article d'un neuròleg català que traduïa la paraula guia a 14 llengües, sense recordar-se de la seva!

Creus que hauríem de tenir una societat pròpia i diferenciada?

Tu ho has dit! La cotilla o faixa de la SEN no ens interessa; igual que maldem per tenir seleccions esportives catalanes, hem de batallar per aconseguir les nostres pròpies societats.

El castellà pot ser útil per projectar-se a països hispanoamericans, però de cara a Europa no és pas millor que el català. Si canviem d'idioma cal fer-ho a l'anglès, que és acceptat arreu del món com a llengua de comunicació, tant científica com social. Naturalment, l'esport i la ciència serien l'aperitiu d'una completa autonomia política i econòmica que ens permetria prendre decisions sense dependre de Madrid.

Com valora l'estat actual i el futur de la neurologia catalana?

Diria que és acceptable i que hem de seguir esforçant-nos. Podem presumir de grups de neuròlegs a Barcelona i a Girona que mantenen un nivell competitiu internacional de recerca i publicacions. Però els que fem una neurologia basada en la pràctica clínica ens sentiríem cofois si es corregissin alguns dels defectes que desborden la neurologia i que impregnen els nostres hospitals. Malauradament es dona més importància a la quantitat que a la qualitat, a les proves complementàries que a la història clínica, als protocols propis de la medicina defensiva que als estudis personalitzats. Part de culpa la té l'excés de gestors sanitaris, que inverteixen el temps reunint-se en despatxos i decidint objectius, sense el contacte necessari amb els professionals treballadors.

Un altre problema fonamental són els sous, dels més baixos d'Europa, i la manca de recursos institucionals per realitzar la formació continuada. Això fa que l'assistència als congressos, part de la investigació, etc. depenguin en excés del patrocini de la indústria farmacèutica i no cal explicitar fins a quin punt poden quedar condicionades les nostres prescripcions i publicacions.

També m'inquieta la irreversible i accelerada tendència a la dissecció de la neurologia en moltes àrees, abans d'aconseguir una ferma cohesió de tota l'especialitat. Segons el meu parer, la parcel·lació es justifica quan es fa recerca, però no per aplicar la dita de "val més ser cap d'arengada que cua de lluç".

FEM HISTÒRIA

Sabem que ets un gran amant de la naturalesa i dels viatges. Quins racons de Catalunya i d'arreu el món t'han robat el cor?

Sí, és ben cert que la meua esposa i jo carreguem piles viatjant i, si l'escapada inclou una mica d'aventura, benvinguda sia! Dels nostres voltants m'atrau el Baix Camp, car ja de petit trepitjava les muntanyes de Prades amb el meu pare. Un xic més apartada, la Garrotxa, a vista de globus, i rematant la volada amb un àpat de fesolets de Santa Pau, mereix les tres estrelles d'una guia Michelin!

Quan a llocs llunyans i exòtics, prefereixo barrejar-me amb cultures antigues, que són un fidel testimoni de la vida dels nostres avantpassats. A Namíbia encara es resisteixen a la "civilització" i hi trobem el poblat dels himba. Prop d'ells es pot gaudir d'un espectacle inoblidable: les dunes gegantines i ataronjades de Sosuvlei. A Etiòpia, la vall de l'Omo encara guarda cultures tan atractives com els karo, els hamar i els mursi, que llueixen uns pírcings labials increïbles. Però, si algú vol "descobrir-los" cal que s'afanyi: la seva identitat corre més perill que la nostra!

Quina és la darrera novel·la que has llegit? La recomanaries?

La veritat és que, comparat amb la indigestió de novel·les de la meua joventut, especialment de Jules Verne i de Conan Doyle, després n'he llegit poques. La darrera que puc recomanar vivament és Azteca de Jennings, una recreació de la vida primitiva dels asteques i de la seva "evangelització", que et posa els pèls de punta.

Quin és el teu pintor preferit?

A casa tinc moltes reproduccions numerades d'un bon pintor neuròleg galaicocatalà, que em donaran un bon rèdit quan sigui famós. Però, de sempre, les meves preferències són cap als impressionistes, i de tots ells, especialment, Van Gogh. Dels artistes del segle passat em decanto, sens dubte, pel nostre Miró.

Tens d'altres aficions?

He passat moltes hores navegant amb planxa de vela, patí i tornado. He fet motorisme. M'agrada l'òpera, la filatèlia i m'atrau l'astronomia...

Però de sempre he estat criaturer i, des de fa un any, la meua bogeria són els néts: el Roc, la Mar i el nadó Roger.

Voldries dir quelcom sobre valors tan simbòlics com família, pàtria i religió?

Et respondré com fins ara: amb el cor a la mà.

Com pots intuir, sóc un amant de la família tradicional, en part perquè tinc una esposa i dues filles que no em mereixo. Però això no em priva de respectar les unions menys habituals.

Al col·legi em van ensenyar que Catalunya era una regió, però a la universitat vaig aprendre que era una nació. La pàtria no em preocuparia si la meua fos respectada. Però han passat molts anys d'ençà que Aribau va escriure l'Oda a la Pàtria i encara ens manca molt per tal que la nostra cultura i personalitat assoleixin el grau que tots els pobles defensen. Per aconseguir-ho no podem romandre passius.

Per mi, la religió és amor i diàleg. Quan la ciència no podia explicar cap dels misteris de la vida i de l'univers, l'existència de Déu resultava imprescindible. Ara representa una sublimació de la moral i de l'ètica, els codis que tan sovint oblidem, i que són molt necessaris per a controlar els instints i les dures lleis de la naturalesa.

Per acabar, amic Romà, aviat arribaràs als 40 anys d'exercici professional. Quins consells donaries als neuròlegs que comencen?

Ja m'agradaria disposar d'unes bones conclusions de la meua experiència i extreure'n consells per facilitar l'èxit a tots aquells que s'inicien en la complexa i engrescadora professió mèdica. Però el meu currículum evidencia que les meves pautes no han estat les més adients; els principis que em van inculcar d'honestedat i d'una feina ben feta, o no els he sabut complir o no són suficients. He conegut professionals espavilats i de dubtosa ètica, que han sabut "triumfar" basant-se més en la xerrameca i la maniobra que no pas fent tasques assistencials i científiques. Per tant, insistiria en la necessitat de formar-se sòlidament en medicina general i neurologia, aprofundir en alguna subespecialitat, dominar l'anglès i, a l'ensems, no oblidar d'avaluar les situacions amb la perspectiva necessària per saber treure'n el resultat polític corresponent. Altrament dit: ciència, ètica i molta mà esquerra.

Dr. Secundí López-Pousa
Tarragona, 20 d'octubre de 2003

NOTIFICACIÓ DE CANVI DE DOMICILI I/O LLOC DE TREBALL

Vull rebre la correspondència al:

Domicili Particular   Domicili Feina

DADES PERSONALS:

Cognoms _____ Nom _____
 Professió _____
 Adreça _____
 Codi Postal _____ Localitat _____
 Província _____ Telèfon _____

DADES PROFESSIONALS:

Institució _____
 Servei/Departament _____
 Càrrec _____
 Adreça _____
 Codi Postal _____ Localitat _____
 Província _____ Telèfon _____ Fax _____
 Correu-e _____

Si us plau, enviar a la secretaria administrativa: Suport Serveis. Calvet, 30 - 08021 Barcelona.

Societat Catalana
de Neurologia

Correspondència:

Secretaria Administrativa
Suport Serveis
Calvet, 30. 08021 Barcelona
Tel.: 932017571
Fax: 932019789
Correu-e: scn@suportserveis.com
www.suportserveis.com

Data de tancament del proper butlletí:
1 d'abril de 2004